

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru z pošiljanjem na dom za celo leto K 4.— za pol leta „ 2.— za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja upravitelju v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. List se pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri gospodu Novak-u na velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 15 h, dvakrat 25 h, trikrat 35 h.

Štev. 6.

V Mariboru, dne 8. februarja 1900.

Tečaj XXXIV.

Deželna razstava v Gradcu.

Drugo leto 1901 bo v Gradcu deželna razstava. Odločilni nemški krogi v Gradcu so bili tako ljubeznivi, da Slovence te razstave niti niso naznanili. Noben slovenski list na Spodnjestajarskem ni dobil poziva, naj prijavi Slovence nameravano razstavo in povabi Slovence na razstavo. Nemci v Gradcu nas ne poznajo.

Razstava bo stala deželo seveda veliko denarja. Tudi mi Slovenci bomo morali soplačevati. Nemci so povabljeni na razstavo, razstavili bodo svojo pridelke in proizvode ter si s tem pridobili novih odjemalcev in kupovalcev. Mi Slovenci nismo povabljeni, ne bomo imeli od razstave nobene koristi, a plačevati bomo morali . . .

Bilo bi umestno, da spodnjestajarski Slovenci javno pribijemo to žaljivo preziranje, koje se nam dogaja zopet v tem slučaju. Naj izvedo tudi na zgoraj in pri drugih narodih, kako se z nami ravna. Po našem mnenju bi bilo najbolje, da «Slovensko društvo v Mariboru», kojega delokrog se sme raztezati na celi Spodnjestajar, skliče kmalu shod, na kojem osvetlimo ravnanje naših ljubeznivih sodeležanov ter označimo naše stališče. In da nam ne bo nihče mogel očitati, da smo nestrpni, da smo prehitro razžaljeni, lahko pod častnimi pogoji celo izrečemo pripravnost, da se udeležimo razstave.

Seveda se mora potem razstavi, ako Slovenci sodelujemo, tudi na zunaj poznati, da se je udeležujeta obe stajarski narodnosti.

Odbor za razstavo, kateri je sedaj popolnoma iz Nemcev sestavljen, se mora preosnovati in privzeti vsaj tretjino svojih udov izmed Slovencev. Na razstavi mora vladati stroga dvojezičnost, kajti le takrat ima razstava tudi za slovenske obiskovalce pomen. Za Spodnji Štajar se mora na razstavi določiti povsodi poseben oddelek, kjer bo imela slovenščina prvo mesto.

Pozabljeni Jugoslovani.

Ko lani nemška večina v našem deželnem zboru niti ni pripustila, da bi se predlog zaradi slovenske meščanske šole v Št. Juriju ob južni železnici pretresaval v šolskem odseku in ko so vsled tega globoko užaljeni slovenski poslanci takoj zapustili deželno zbornico in Gradec, tedaj se je vzdignil sin slovaških starišev dr. pl. Schreiner, krepko zagovarjal ponemčevalno politiko stajarskega deželnega odbora in šolskega sveta ter med burnim odobravanjem oholih Nemcev zaklical: «Zakaj pa bi ne ponemčevali Slovencev?» Nemška večina v našem deželnem zboru torej nima nobenih skrbi za blagostanje, za srečo in napredek slovenskih Spodnjestajarcev, ampak za nje ima le pobiralnik visokih davkov in polno skledo ponemčevalnih predlogov. Spodnjestajarski Slovenci se morajo vsled tega vedno braniti pred vsiljevanjem nemštva in nasledek je, da je Spodnji Štajar priča neprestanega narodnega boja, ki slabi naš gospodarski in prosvetni napredek.

Kakor pri nas, tako je tudi na Koroškem, Goriškem, v Trstu in Istri. Slovenci po teh pokrajinah se nevoljno vprašujemo: Ali nam je res treba tega vednega vsiljevanja nemščine in italijansčine? Ali smo mi samo zaradi tega na svetu, da postanemo del nemškega oziroma italijanskega naroda. Gotovo ne! A mi Slovenci smo po teh pokrajinah v manjšini, nemške in laške večine pa delajo z nami, kar hočejo, a osrednja vlada na Dunaju se za nas ne briga, ampak pripušča, da se nadaljuje narodnostni prepir in boj. To ne sme iti tako dalje! Mi Sloveuci hočemo napredovati v omiki in gospodarstvu, kakor drugi narodi, a ker nas napadanje drugih narodov v tem oziru zadržuje, zato je osrednja vlada poklicana, da nam priskoči na pomoč in uredi pri nas Jugoslovanih prežalostne narodne razmere. Mi dajemo državi vse, kar zahteva od nas, zato je tudi država dolžna nam dati, kar mi od nje zahtevamo za svoj nadaljni obstanek. Mi ne preziramo države, država torej tudi nas ne sme prezirati.

Poklicani tolmači naših želj nasproti državni vladi so naši državni poslanci. Sedaj ko je vlada začela spravo med Čehi in Nemci, imajo naši poslanci dolžnost, ostro prijeto vlado, zakaj prezira se nadalje nas Jugoslovane, zakaj tudi pri nas ne začne urejevati vnebovpijočih narodnostnih razmer. In ako ne ugodí našim željam, potem je ni treba podpirati. Naši poslanci so že enkrat zamudili opozicijo, namreč v preteklem letu, ko so Mladočehi začeli obstrukcijo. Naj je sedaj drugičkrat ne zamudijo!

Listek.

Na jug!

Črtica s pota. — Avguštin Stegenšek.

(Dalje.)

4.

Posebno znamenite so v Benedkah posvetne stavbe. Za mesto so še bolj značilne ko cerkve, če izvzameš ono sv. Marka. Pelji se od železnične postaje po velikem prelivu: ob vsaki strani te pozdravljajo marmornate palače, ena lepša ko druga. Kolikokrat so jih že opevali pesniki, kolikokrat slikali slikarji. In vendar je ta lepota za umetnika vedno nova, ker vsak jo uprizori po svoje, nikdo pa je ne zadene, kakor je v resnici. Le glej! Tam-le v gondoli se ziblje zamišljen mladenič z nemškimi kodrami, gotovo bodoči Goethe, ker z nekako zadrego suče zdaj svinčnik med prsti, zdaj se ozira okoli in išče izvornih mislij. Tam-le na sredi ceste vidiš fotografa, tam-le slikarja. Na sredi mostu, ki vodi pri akademiji čez preliv, je razpel svoje platno slikar. V pisanih barvah rastejo na njem palače in cerkve, počasi sicer, počasi, a lepe, morda še lepše ko v naravi. Ljudje drvijo

mimo njega. Kdo bi se zanj zmenil! To je v Benedkah vsakdanje.

Biser Benedk je veliki zaliv, ki je ob obeh straneh kakor vkovan v srebrne obroče belomarmornatih palač. Ni ga lepšega prizora, kakor zvečer se voziti po njem. Iz oken palač žari vesela svetloba, po obrežju pelje električna luč in cel venec svetilnic sije na obeh straneh iz zaliva; v daljavi so videti vedno bližje in bližje, slednjič se združijo v ognjeni črti, poprek pa ju vežejo luči z mosta Rialto. Proti sredi širokega preliva pa vlada tema. Kakor ponočna ptica švigne zdaj gondola mimo tebe, zdaj smukne druga brez luči pa tudi skoro brez glasu. Le kadar gondolijer privzdigne veslo in se voda razcepi v širokih kolobarjih ali pa s pojočim glasom opozori na svoj prihod, tedaj šele začneš prodirati temo, da bi ujel z očmi brzega soseda na vodi. Pa tudi morje ni celo mirno. Zmirom se giblje, valček se poriva za valčkom, morje rekel bi, diha. Nad njim pa plavajo v vlažnem zraku ubrani glasovi večernih zvonov. O krasne Benedke! Kdo bi na vas pozabil! Kdo bi ne obnavljal rad spominov na vas! In vendar! Marsiktera palača ni razsvetljena na zvečer. Mogoče da gospode ni doma; pa dostikrat tudi tam primanjkljaj prebiva, katerega ne zakriva ves marmornat sijaj. Plemenite rodovine so obu-

božale in država je kupila z izposojenimi denarji — njih palače za muzeje, ali pa so prišli v roke kakemu Angležu, ki pride vsako leto le na par tednov radovat se te krasote. Pa tudi nižje sloje tlači revščina in ni menda nikjer tako hudega beraštva ko v Benedkah.

Benedke so tudi mesto slikarstva. Pozno se je šele začelo razvijati, a zaradi živih barv je bilo kmalo na dobrem glasu. Sprva so slikali beneški umetniki le svete stvari, Mater Božjo, angelje in svetnike za cerkve. Ob cerkvenem zaslužku so zrastle in se spopolnili. Benedke štejejo več svetovnoznanih slikarjev za svoje; ti spajajo z izrednimi naravnimi darovi tudi veliko osebno izurjenost. Najbolj prisrčen se mi je zdel Janez Belini. Iz njegovih slik, rekel bi, diha pobožnost. Največji mojster pa je Ticijan. Kar je slikal, ali verske ali posvetne predmete, vse je pogodil. A iz verskih sije bolj svečanost ko pobožnost in v posvetnih se je preveč udal popačenemu okusu svoje dobe. Zadnje pot so hodili tudi njegovi vrstniki; njen konec pa je bil — propad beneškega slikarstva. Kako se dandanes trudijo Benedke, da bi postale zopet središče umetniškega gibanja! Letos so priredile že tretjo mednarodno umetniško razstavo. Čeprav jo je počastil sam laški kralj, vendar ni bila kaj posebnega. Kako je razvoženo umetniško polje! Vsak išče